

Máme jedinou volbu: probudit se nebo snít

ZENOVÝ MISTR WU BONG

(Následující řeč byla přednesena 24.10.1999)

Povím vám jeden příběh. Všichni na světě touží po štěstí. Předpokládám, že vy také. Před několika lety jsem četl v novinách jeden příběh, byl to příběh o štěstí. V té době přišel nějaký mistr z Asie, možná z Indie, do Kanady. Byl to starý a velmi slavný člověk, nepamatuji si již jeho jméno. Měl velkou přednášku, na kterou přišlo mnoho lidí. Přítomen byl i novinář, který ten článek napsal. V té době byl mladý a tak na něho zapůsobilo, jak bylo z mistra cítit štěstí. Po přednášce se mu podařilo se s ním osobně setkat a zeptal se ho: "Mistře, již jsem vás jednou viděl a pokaždé, když vás vidím, vypadáte tak radostně a šťastně. Jak to děláte?"

Učitel řekl: "Když jsem byl asi tak v tvém věku, celou dobu jsem se honil za štěstím. Ale vždy mi uniklo. Chtěl jsem je chytit, ale nikdy se mi to nepovedlo, vždy bylo kus přede mnou. Jakmile jsem k němu doběhl, zase uteklo. Když jsem vydělal milion dolarů, potřeboval jsem dva miliony. Když jsem získal krásnou ženu, objevila se ještě krásnější. Štěstí stále utíkalo. Potom jsem se doslechl o praktikování, potkal jsem svého učitele a můj život se rázem změnil. Namísto honby ze štěstím, jsem od něho utíkal pryč - v tom spočívalo mé cvičení. Takže od té doby stále utíkám od štěstí, ale nikdy mu nemohu skutečně uniknout."

To je velmi dobrý příběh. Zenový mistr Seung Sahn vždy říká: "Jestliže něco chcete, můžete to získat. Ale tím, že něco chcete a získáváte, zároveň něco ztrácíte."

Podíváme-li se na naše lidské podmínky, vidíme, že když přicházíme na svět, nic nemáme. Když svět opouštíme, také nic nemáme. Proč mezi tím chceme něco získat? Nemůžeme si nic vzít. Všechno se stále mění. Všichni chtějí štěstí, ale to, co chtějí, je pouze šťastný pocit, ale i každý pocit se neustále mění. Již v tom pocitu štěstí je kus utrpení, budoucího utrpení. Všechno, co nám dává ten pocit štěstí, se jednou změní. Takže když něco získáte, později to ztratíte. Ale je zde něco, co se nikdy nemění. Toto něco nemá ani život, ani smrt. Jestliže získáte tu jednu neměnnou věc, pak již nemáte v životě žádný problém. Znamená to, že budete mít mysl "dostatku". Všeho je dost, již není třeba více. Získáte-li tu mysl "dostatku", pak nejen že se objeví opravdové štěstí, můžete také pomoci mnoha lidem.

Jestliže nezáleží na tom, jakou dělá člověk činnost, ale jen na tom, zda má čistou mysl, proč potom praktikujeme?

Mám jednoho studenta, který žije v Americe, před tím žil v Polsku. Tam praktikoval velmi tvrdě, ale když přišel do Ameriky stal se doktorem

orientálního stylu. Před tím byl doktorem západního stylu. V Americe se mu všechno dařilo, a tak přestal praktikovat. Jednou se ho někdo zeptal, proč už dál nepraktikuje. On řekl, že vše, co dělá, je již praxí. Jeho přítel pak přišel ke mně a zeptal se mně na to. To je v pořádku. Jestliže jsi čistý, všechna tvá činnost je již praxí a žádná další praxe není nutná. Ale jazyk nemá kosti. Může se pohybovat nahoru, dolů, kamkoliv. Můžeš říci cokoli, ale něco říct a něco udělat to je rozdíl. To je důležité. Každý může říct, že praxe je všechno, co dělá, ale říci to je velmi jednoduché. Proto je formální praxe velmi důležitá. Ale nejen to. Někdo je možná schopen to uskutečňovat, ale jestliže řekne, že formální praxe není důležitá, není to správné. Formální praxe totiž znamená ne pro mě, je to pro ostatní.

Například zenový mistr Seung Sahn praktikuje téměř padesát let. On je velmi čistý, je velký zenový mistr, ale stejně chodí do sálu dharmy a praktikuje. Pro něho to není nutné, ale je to nutné pro jeho studenty. Takže když někdo řekne, celý můj život je praxe, nepotřebuji chodit do sálu dharmy, je to chyba. Říkáme tomu zenová nemoc, nemoc starých zenových studentů. Noví studenti nemají problém. Když začínají praktikovat, ničemu nerozumí, také je to fyzicky obtížné, objevují se emoce, myšlení, objevuje se mnoho utrpení. Později je praxe bez problémů, nevím je velmi snadné. Ale staří zenoví studenti mají velký problém. Sezení je snadné, tělo je v pohodě, málo myšlení v mysli, život rovněž bez problémů, všechno je bezproblémové. Tehdy je nevím velmi obtížné. Již všemu rozumí. Problémem starých zenových studentů je, jak udržet mysl začátečníka. Často se stává, že to starší student nedokáže a objeví se u něho zenová nemoc, je to jako spací nemoc. Občas vidíte v sálu dharmy, jak někdo spí. To není takový problém. Když má někdo málo myšlení a je unavený, tak spí. Ale spací nemoc starých studentů znamená, že uvnitř je ta otázka téměř mrtvá, žádný oheň. Vy začínající studenti jste velmi šťastní. Někdy se začátečník podívá na starší studenty a myslí si, jak jsou dobří, ale nemáte co závidět. Oni by měli závidět vám.

V tomto okamžiku máte volbu: probudit se, nebo následovat nějaký sen. Sen kariéry, sen lásky, jakýkoliv sen. Zenoví studenti mají zenové sny, stát se zenovým mistrem, zbavit se bolesti nohou při sezení, odpovědět na jakoukoliv koanovou otázku. Ale je nutné se probudit, bez ohledu na to, jaký máte sen. Probudte se a pouze zkoušejte nevím. To je jedna báječná volba, kterou každý má. V ostatních věcech žádná volba není. O tom, že není žádná volba jsem mluvil s jedním z vás při osobním rozhovoru. Onen student tvrdil, že přišel na JMDD z vlastního rozhodnutí. Odpověděl jsem mu: ano, ty si myslíš, že jsi se rozhodl. Ale jedna volba, jediná volba, tu je: probudit se, nebo snít. Okamžik za okamžikem: probudit se, probudit se, probudit se... Jmenuje se to buddha. Buddha znamená probuzený. Když se v tomto okamžiku probudíte, stanete se buddhou.

– Přeložil Michal Rachůnek